

Чік М. Ю.,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку
Кравець О.В.,
аспірант кафедри бухгалтерського обліку
Львівського торговельно-економічного університету, м. Львів

ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Україна переживає економічну кризу за темпами інфляції, зuboжіння населення, різниці у доходах між різними верствами суспільства займає провідні негативні позиції у світі. Соціально-економічні показники сучасної України визначають граничні умови економічної безпеки, коли країна може без вороття загубити свій шанс увійти до кола розвинутих держав світу. Але, з іншого боку, наша держава ще має значний промисловий, аграрний, ресурсний, інтелектуальний потенціали, хороші природні і кліматичні умови, займає вигідне географічне положення. У цих умовах дуже важливо оцінити реальний економічний стан країни, фактори виходу її з кризового становища та спрогнозувати її сталий розвиток.

Сучасний розвиток країни обмежується не спроможністю придбати вугілля або метал, а залишками цих ресурсів, способом їх переробки та споживання. У розвинутих країнах прогрес стримується не потужністю та якістю насосів, що використовуються у водопостачанні, а виснаженням водоносних прошарків; не потужністю деревопереробної промисловості, а зникненням лісів та ін. У країнах, що розвиваються, спостерігається інша ситуація, коли головним чинником розвитку залишається створений людиною капітал. Недостатнє усвідомлення цієї відмінності унеможливує гармонізацію показників соціально-економічного розвитку України та, наприклад, країн Європейського Союзу і сприяє повільному розвитку територіальних громад країни та поглибленню кризових явищ. У країнах Європейського Союзу можна виділити такі тенденції щодо забезпечення сталого розвитку на рівні громад:

- диверсифікація економіки;
- замикання зв'язків у ланцюжку виробництво-споживання в межах населеного пункту;
- зонування території за функціональним призначенням;
- розвиток партнерських зв'язків з сусідніми населеними пунктами щодо спільно виробництва продуктів харчування, сировини і переробки відходів;
- забезпечення нульового природного приросту населення;
- автономізація громад та їх кооперація.

Сучасна економіка України має сировинну направленість розвитку. Більшість валютних надходжень забезпечують металургійний сектор, хімічна промисловість, сільське господарство, електроенергетика, які виробляють сировину, матеріали та енергетичні ресурси. Світові пропорції розвитку галузей економіки зовсім інші, ніж в Україні. Світова економіка вибирає не сировинний, а інноваційний напрямок розвитку. У розвинутих країнах світу до 90 % приросту ВВП створюється за рахунок інноваційної діяльності.

Історичний досвід розвинутих країн свідчить про те, що визначальна роль у формуванні економічного потенціалу країни, підтриманні її економічної безпеки належить великим підприємствам. Внаслідок високої виробничої потужності, вони можуть працювати з дуже великими обсягами унікальної продукції, зберігати та розвивати високі технології, концентрувати групи висококваліфікованого персоналу, створювати умови для високоефективної праці, успішно конкурувати на світових ринках з підприємствами інших країн. Так, серед підприємств з чисельністю понад 5000 чол. інновації здійснювали 64 % підприємств, а з чисельністю працівників від 50 до 5000 чол. – лише 17%.

Вважаємо, що сучасні наміри розвинутих країн світу на укрупнення виробничих підприємств можна оцінити як вірне врахування ними об'єктивної тенденції розвитку економіки на посилення концентрації і конкуренції «великого» капіталу на світових ринках.

Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки.

1. Сучасні напрямки економічного розвитку України значною мірою не відповідають світовим тенденціям.
2. “Сировинний” напрямок розвитку у короткостроковій перспективі – упродовж кількох років ще буде забезпечувати конкурентоздатність країни. Але без переходу на інноваційний напрямок стратегічне підтримання високої конкурентоздатності економіки України неможливе.
3. Сучасну позицію України, спрямовану на переважний розвиток великих підприємств можна оцінити не тільки як помилкову, але і шкідливу. Можливості і соціально-економічні функції малого, середнього і великого бізнесу різні і з точки зору економічної безпеки державі це потрібно враховувати. Слід скоріше переглянути концепцію розвитку структури суспільного господарства. Доцільне оптимальне співвідношення і конкурентне співіснування великого, середнього і малого бізнесу.

4. Держава повинна зайняти реалістичну позицію на відстоювання своїх економічних інтересів на світових ринках. Необхідно надати активну підтримку малому і середньому бізнесу під час його формування, становлення, швидкого розвитку та представленні економічних інтересів України у світовому економічному суспільстві.

5. Тільки ті країни, які враховують тенденції сучасного глобалізованого світу і мають ефективні стратегії конкурентного розвитку у змозі встояти перед викликами глобалізації. Нереалістична оцінка Україною свого потенціалу і можливостей, ризиків і загроз у разі неприйняття відповідних управлінських заходів приведе втрати можливості зайняти нішу економічно розвинутих країн світу.